

DRAGULJI LAGUNE

čovek i dečak

toni parsons

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Tony Parsons
MAN AND BOY

Copyright © 1999 by Tony Parsons

Translation Copyright © 2001, 2013 za srpsko izdanje,
LAGUNA

EDICIJA DRAGULJI LAGUNE
KNJIGA BROJ 4

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Mojoj majci

Prvi deo:
LUDIRANJE

Najlepši dečak na svetu

Dečak je, dečak je!
Dečaćić.

Gledam tu bebu – ćelavu, naboranu i zgrčenu poput starca – i u meni se odigrava nešto hemijsko.

To je – mislim, on je – najlepša beba u istoriji sveta. Da li je to – on – zaista najlepša beba u istoriji sveta? Ili se to moja biološka predodređenost gura napred? Da li se svako ovako oseća? Čak i ljudi čije su bebe obične? Da li je naša beba zaista toliko lepa?

Zaista ne umem da kažem.

Beba spava na rukama žene koju volim. Sedim na ivici kreveta i piljim u njih dvoje, osećajući da mi je mesto u ovoj sobi, sa tom ženom i tom bebom, kako mi nikada nigde nije bilo mesto.

Posle svih uzbuđenja u poslednja dvadeset četiri časa odjednom sam savladan osećanjem da nešto u meni – zahvalnost, sreća, ljubav – ključa i preti da se izlije.

Plašim se da će me suze osramotiti – da će pokvariti sve, umrljati ovaj trenutak. Ali tada se beba budi, počinje vriskom

---

da traži hranu, i mi se – ja i žena koju volim – smejemo glasno, smejemo se zatečeni i začuđeni.

To je malo čudo. Iako ne možemo da pobegnemo od stvarnosti svakodnevice – kada se ono vraćam na posao? – dan je pozlaćen pravom magijom. Mi zapravo ne razgovaramo o magiji, ali je osećamo svuda oko sebe.

Kasnije stižu moji roditelji. Kad se izgrlila i izljubila, moja majka broji bebi prste na rukama i nogama, motreći da nožni nisu isprepleteni. Ali on je zdrav, beba je zdrava.

„On je mali car“, kaže moja mama. „Mali car!“

Moj otac gleda bebu i nešto u njemu kao da se topi.

Mnogo dobrih strana ima moj otac, ali svakako nije mek čovek, nije sentimentaln čovek. On ne guče i ne tepa bebama na ulici. Moj otac je dobar čovek, ali ono kroz šta je za života prošao govori da je takođe i tvrd čovek. Danas je nešto leda duboko u njemu počelo da puca i vidim da i on to oseća.

Ovo je najlepša beba na svetu.

Dajem svom ocu flašu koju sam kupio pre mesec dana. Burbon. Moj otac pije samo pivo ili viski, ali uzima bocu sa širokim osmehom na licu. Na etiketi boce piše: „Stari deka“. To je on. To je moj otac.

Danas znam da sam mu postao sličniji. Danas sam i ja postao otac. Svi pretpostavljeni počeci muževnog doba – gubljenje nevinosti, dobijanje vozačke dozvole, prvo glasanje – bili su samo udaljena predgrađa moje mladosti. Prošao sam kroz sve to i pojavio se na drugom kraju u osnovi neizmenjen, i dalje dečak.

Ali sada sam doprineo da novo ljudsko biće dođe na svet. Danas sam postao ono što je moj otac bio oduvek.

Danas sam postao čovek.

Imam dvadeset pet godina.

Jedan

N eke situacije koje treba da izbegnete tokom priprema za svoj najvažniji rođendan, onaj koji označava da ste sasvim odrasli – trideseti.

Avantura s kolegicom s posla.

Grozničavo kupovanje luksuznih stvari koje sebi ne možete da priuštite.

Da vas ostavi žena.

Da ostanete bez posla.

Da odjednom postanete samohrani roditelj.

Ako se primićete tridesetoj, šta god radili, izbegnite sve gore navedeno.

Moglo bi da vam sjebe ceo dan.

Sa trideset bi trebalo da mislite – *ovo su moje zlatne godine, sve je ovo bilo tek predjelo, najbolje tek dolazi* – i sva ta izanđala sranja.

Još ste dovoljno mladi da probdite celu noć, ali ste dovoljno stari da imate kreditnu karticu. Sva nesigurnost i siromaštvo

rane mladosti najzad su nestali – i uglavnom hvala bogu za to – a sokovi i dalje bujaju.

Trideseti rođendan trebalo bi da je dobar. Među najboljima.

Ali, kako proslaviti primicanje velikog tri-nula? Okružen grupom nasmejanih neoženjenih prijatelja u nekom intimnom baru ili restoranu? Ili pored žene koja vas voli i dečice koja vas obožavaju pod okriljem porodičnog doma?

Mora da postoji dobar način da se napuni trideset. Možda su svi načini dobri.

Sve moje zamišljene slike tog naročitog rođendana kao da su nastale iz neke skupe američke humorističke serije. Kada mislim o navršavanju tridesete, mislim na privlačne tridesetogodišnje bračne parove kako se maze poput uspaljenih tinejdžera dok u pozadini beba gučući puzi po uglačanom podu, ili vidim grupu zgodnih, duhovitih prijatelja koji, pijući espresso, odeveni u impresivnu trikotažu, razočarano i sažaljivo govore o igri udvaranja. To je bio moj problem. Kada sam razmišljao o navršavanju tridesete, mislio sam o nečijem tuđem životu.

Tako bi trebalo da je u tridesetnoj – odrastao ali nerazočaran, smiren bez samozadovoljstva, iskusan ali ne toliko da bi pozeleo da se baci pod voz. Najbolje životno doba.

Do tridesete ste već shvatili da nećete živeti večno, naravno. Ali zbog toga bi sadašnji ukus smeha i srkutanja espresa svakako morali biti još slađi. Ne bi trebalo da dozvolite svojoj neizbežnoj smrti da vam zagorča život. Ne dopustite tom dugom, sporom putu ka grobu da vam pokvari zabavu.

Bilo da uživate u poslednjih par godina bezbračne slobode ili da ste nedavno uplovili u zreliji, odgovorniji život s nekim koga volite, teško je zamisliti zaista užasan način da se napuni trideset.

Ali ja sam nekako uspeo da ga pronađem.

* * *

Kola su mirisala na život nekog drugog. Na slobodu.

Bila su parkirana tačno u izlogu salona, klinasto oblikovana sportska kola koja su, čak i spuštenog krova, izgledala glatko i čvrsto poput mišića.

Bila su, prirodno, crvena. Sijala su plamenim, testosteronima nabijenim crvenilom.

Dok sam bio malo mlađi, takav auto bi me naveo da se prezrivo iskežim, posprдно zasmiejem, pobjljujem ili uradim sve gore pomenuto.

Sada sam shvatio da me nimalo ne vređa. Zapravo, kao da je bio baš ono što sam tražio u ovoj fazi svog života.

Nisam zapravo tip čoveka koji zna kako se koja kola zovu, ali stavio sam sebi u zadatak – potajno tragajući po oglasima u sjajnim časopisima – da saznam ime ovog posebnog, izuzetnog parčenceta. Da, istina je. Naše oči već su se ranije srele.

Ime, zapravo, nije bilo važno. Jednostavno mi se dopadalo kako izgledaju. I taj miris. Iznad svega taj miris. Taj miris govorio je da svašta može da se desi. Čega je bilo u tom mirisu?

Pomešan s mirisima kože, gume i tih silnih metara sveže ispoliranog čelika, mogli ste da osetite srceparajući miris novog, toliko šokantnog da me je gotovo savladalo. Novo je nagoveštavalo neki drugi svet, bezgraničan i slobodan, otvoreni put ka neuništenim danima budućnosti. Put negde gde niko nije čuo za radove na putu, za fizičko propadanje, niti za moj trideseti rođendan.

Poznao sam odnekud taj miris i prepoznao osećanje koje je pobudio u meni. Podsetio me je, začudo, na to kako se osećate kada držite novorođenče.

Analogija je daleko od savršene – kola nisu mogla da žmirkaju na mene očima koje su tek progledale, ni da mi

stegnu prst malom, majušnom pesnicom, niti da mi upute sićušni osmeh desnima. Ali za trenutak se činilo da bi i mogla.

„Samo jednom se živi“, rekao je prodavac automobila, kucajući potpeticama po podu salona. Učtivo sam se nasmešio, pokazujući da bih malo da razmislim.

„Tražite li malo ozbiljne zabave?“, upita on. „Jer, ako MGF išta pruža, onda pruža zabavu.“

Dok je udarao u svoje standardne prodajne žice, odmeravao me je pokušavajući da oceni da li sam vredan probne vožnje.

Bio je uporan, ali ne toliko da se naježite. A uprkos mojoj odeći za vikend – koja se, zbog prirode mog posla, zapravo nije mnogo razlikovala od moje odeće za radne dane – mora da je video osobu od poštovanja. Brza karijera koja traga za odgovarajućim točkovima. Mlad, slobodan i neoženjen. Život bezbrižan poput reklame za pivo. Koliko je moguće pogrešiti?

„Ovaj model ima promenljivi sistem kontrole ventila“, reče on gotovo iskreno oduševljen. „Ritam otvaranja usisnog ventila može da se prilagodi izmenom ritma okretanja obe bregaste osovine.“

O čemu ovaj priča, koji moj? Ima li to neke veze s motorom?

„Stvarčica je pravi magnet za ribe“, reče on zapazivši moj zblanuti izraz. „Mnogo zezanja. MGF je prava stvar za mladog neženju.“

To je bila prava žica za mene. Zaboravi tehničke žvake, samo mi reci da možeš da se pogubiš u ovakvim kolima. To hoću da čujem.

Prodavcu je nešto na ulici privuklo pažnju. Pratio sam njegov pogled kroz stakleni zid salona.

Gledao je visoku plavokosu ženu koja je držala za ruku dečaka koji je na sebi imao majicu sa slikom iz *Ratova zvezda*. Bili su opkoljeni kesama iz samoposluge. I gledali su nas.

Čak i uokvirena svim tim plastičnim kesama i u društvu dečaka, žena je bila od one vrste u koju se pogleda više nego jednom.

Kod njenog deteta primetili biste – a to je sigurno bilo njeno dete – da nosi dugu plastičnu cev koja iznutra slabo i mutno svetli.

Ako ste se obreli u bioskopu bilo kada za poslednjih dvadeset godina, prepoznali biste cev kao svetlosni mač – tradicionalno oružje vitezova Džedaja. Ovom su bile potrebne nove baterije.

Prelepa žena se nasmešila meni i prodavcu. Dečkić je uperio u nas svoj svetlosni mač kao da će da nas obori.

„Tata“, oblikovao je usnama s druge strane staklenog zida koji nas je razdvajao. Nismo mogli da ga čujemo, ali to je rekao.

„Moji žena i sin“, rekao sam i okrenuo se, ali ne pre nego što sam uhvatio razočaranje u očima prodavca. „Moram da krenem.“

Tata. To sam ja. Tata.

„Ti čak i ne voliš automobile“, podsetila me je moja žena, provlačeći naš stari folksvagen kroz gusti predvečernji saobraćaj.

„Samo sam gledao.“

„A premlad si za krizu srednjih godina“, rekla je. „Trideset je premalo za to, Hari. Kako se to obično radi, čekaš petnaest godina pa onda zбриšeš sa sekretaricom dovoljno mladom da ti bude druga žena. A ja sa svih tvojih odela odsečem rukave. Da i ne govorim o tvojim jajima.“

„Ja nemam trideset godina, Đina“, kikotao sam se, iako mi uopšte nije bilo naročito smešno. Ona uvek preteruje. „Meni je dvadeset i devet.“

„Još mesec dana“, nasmejala se.

„*Uskoro* ti je rođendan“, reče naš sin, smejući se zajedno sa svojom majkom, nemajući pojma zašto i udarajući me u potiljak onim prokletim svetlosnim mačem.

„Prestani, Pate, molim te“, reko.

Sedeo je pozadi među kupljenim namirnicama, vezan u svom malom sedištu, i mrljao za sebe, glumeći da je u pilotskoj kabini *Milenijumskog sokola* sa Harisonom Fordom.

„Ne radi mi desni motor“, brbljao je. „Pucaj kad budeš spreman.“

Okrenuo sam se da ga pogledam. Imao je četiri godine, prljava plava kosa mu je padala preko očiju iste nijanse plave kao u njegove majke. Tifani-plave. Uhvativši moj pogled, nasmešio mi se sa čistim dečjim oduševljenjem.

„Srećan rođendan, dragi tata“, pevao je. „Srećan rođendan, rođen-dan.“

Za Pata je moj rođendan bio prilika da mi najzad uruči čestitku koju je sam nacrtao i koju je skrivao ispod kreveta (Luk Skajvoker odseca čudovištu glavu svojim vernim svetlosnim mačem). Za mene je značio da je najbolje možda već prošlo. Stvarno i jeste.

Kada ću se ponovo osećati kao one noći kada mi je moja žena rekla da će se udati za mene? Kada ću se ponovo osećati kao onog jutra kada mi se rodio sin? Kada će život ponovo postati tako – šta ja znam – *stvaran*? Kada?

„Kada si počeo da se zanimaš za kola?“, upita Đina. Neće da ostavi to s kolima na miru. „Kladim se da ne znaš ni koju vrstu benzina troši onaj auto, je 1' da?“

„Daj, Đina, stvarno.“

„Pa koju onda troši?“

Jebiga.

„Zeleni“, rekoš nasumice. „Znaš onaj, bezolovni. Onaj koji spasava džungle svaki put kada napuniš rezervoar.“

„Dizel, tikvo“, nasmejala se. „Nikada nisam srela čoveka koga kola zanimaju manje od tebe. Šta se to desilo?“

Šta sam mogao da joj kažem? Ne možeš svojoj ženi reći da nekakav mrtav predmet predstavlja sve ono za šta znaš da nikada nećeš imati. Mesta koja nikada nećeš posetiti, žene koje nikada nećeš voleti, stvari koje nikada nećeš uraditi. Ne možeš ženi da kažeš sve to. Čak ni ženi koju mnogo voliš. Naročito ne takvoj ženi.

„Ima mesta za samo jednog putnika“, reče ona.

„Ko?“, upitao sam, praveći se nevešt.

„Znaš ti vrlo dobro o čemu pričam“, reče ona. „Ima mesta za samo jednog putnika – jednog vitkog, ženskog putnika.“

„Ti si još uvek prilično vitka i ženska“, rekoš. „Ili si bar bila kad sam poslednji put gledao.“

„Šta je dovelo do svega toga, Hari? Hajde, kaži mi.“

„Možda nadoknađujem to što postajem matorac“, rekao sam. „Ulazim u klub matoraca pa se jadno trudim da sačuvam svoju slavnu mladost. Iako znam da je to krajnje uzaludno, a moja mladost i nije bila naročito slavna. Da li je to ono što muškarci rade?“

„Puniš trideset godina“, reče ona. „Otvorićemo nekoliko boca i poslužiti lepu tortu sa svećicama.“

„I balonima“, reče Pat.

„I balonima“, reče Đina. Zatrešla je svojom lepom glavom. „Ne damo ti da propadneš, Hari.“

Đina je bila nekoliko meseci starija od mene. Prozujala je kroz svoj trideseti rođendan okružena prijateljima i porodicom, plešući sa svojim sinom uz najveće hitove grupe *Wham* s čašom šampanjca u ruci. Sjajno je izgledala te noći, zaista. Bilo je, međutim, jasno da će moj rođendan biti nešto traumatičniji.

„Nije ti žao ni zbog čega?“, upita ona.

„Kao na primer?“

„Pa znaš“, reče, odjednom smrtno ozbiljna. „Na primer zbog nas.“

Venčali smo se mladi. Na dan našeg venčanja Đina je bila u trećem mesecu trudnoće sa Patom i to je bio, s neke distance, najsrećniji dan mog života. Ali posle tog dana više nikada ništa nije bilo potpuno isto, jer više nije mogla da se sakrije činjenica da smo odrasli.

Radio-stanica na kojoj sam radio dala mi je slobodnu nedelju pa smo proveli medeni mesec u našem malom stanu gledajući dnevni televizijski program u krevetu, jedući sendviče i pričajući o predivnoj bebi koju ćemo dobiti.

Razgovarali smo i o tome da bi možda trebalo da imamo pravi medeni mesec, poput odraslih – Đina je želela da ronimo među tropskim ribama Okinave – ali dok smo našli vremena i došli do novca, rodio se Pat i naši životi kao da su se smirili.

Đina i ja smo doživeli da nas naše burme odvoje od ostatka sveta. Drugi bračni parovi koje smo poznavali bili su bar po deset godina stariji od nas, a naši prijatelji i vršnjaci još su bili u onom kratkom međuvremenu između života s majkama i života s hipotekama. Naša mala porodica bila je prepuštena sama sebi.

Dok su naši prijatelji provodili noći zabavljajući se po klubovima, mi smo bdeli jer su bebi rasli zubi. Dok su oni brinuli kako da se sastave s pravom osobom, mi smo brinuli kako da sastavimo novac za otplatu kredita za naš prvi pravi dom. Pa ipak, ni zbog čega nisam žalio. Tačno, odrekli smo se svoje slobode. Ali, dali smo je u zamenu za nešto bolje.

Voleo sam svoju ženu i voleo sam našeg sina. Njih dvoje su, zajedno, davali mom životu smisao. Nisam mogao da

---

zamislim život bez njih. Znao sam da sam srećan čovek. Ipak, to je bilo jače od mene, jednostavno je bilo jače od mene – u poslednje vreme često sam se pitao: kada sam to prestao da budem mlad?

„Stvarno mrzim način na koji život počinje da se skuplja kako odmiču godine“, rekao sam. „To kako ti se mogućnosti sužavaju. Mislim, kada mi je posedovanje ovakvih kola postalo smešno? Kada tačno? Zašto je to tako smešno? To bih voleo da znam. Samo to.“

„Sila je jaka u ovim“, reče Pat.

„Crvena sportska kola“, reče Đina za sebe. „A ti čak i ne voliš da voziš.“

„Slušaj, samo sam gledao, u redu?“, reko.

„Srećan tebi rođendan“, pevao je Pat i udario me po uhu svojim svetlosnim mačem. „Lepak i sos razmazan. Izgledaš kô majmun i ponašaš se kô orangutan.“

„To nije lepo“, rekao sam mu dok se saobraćajna kolona zaustavljala, a uho počinjalo da mi pulsira.

Đina je spustila ručnu kočnicu i pogledala me kao da pokušava da se priseti šta joj se to dopalo na meni prvi put. Kao da se malko izgubila.

Ja sam pantio šta mi se dopalo na njoj. Imala je najduže noge koje sam ikada video kod žene. Ali i dalje nisam bio siguran da je to najbolja osnova za ljubav života.

Ili najgora.

Dva

Kada više nisam mogao da podnesem pogled na zarđali beli kombi koji se vukao ispred mene, skrenuo sam MGF u drugu traku i pritisnuo gas do daske.

Moj novi auto je prozujao pored starog kombija sa pouzdanim, grlenim brujanjem. Dok sam se provlačio ispred njega, za tren sam mogao da vidim vozača – mrlju loših zuba, tetovaže i prezira – pre nego što je nestao iz mog retrovizora. MGF je značio da više ne moram da gledam zarđale bele kombije, a ni njihove vozače. Sve je to sada pripadalo prošlosti. Mogao sam da gledam napred u budućnost punu vožnje sa spuštenim krovom i zadivljenih pogleda. Onda me je kombi sustigao na sledećem crvenom svetlu.

Gospode, pomislio sam. Vozački bes.

„Glupi mali kretenu“, rekao mi je, spustivši prozor i otkrivši lice nalik na „big mek“ u kanti piva. „Izađi i poguraj ga.“

Kada se upalilo zeleno i on otišao, ostao sam za trenutak da sedim i tresem se, razmišljajući šta je trebalo da mu kažem.

Ako izađem, drugar, to će biti da ti uguram taj posrani kombi u to tvoje tetovirano dupe! I kada bih gurao ovu

---

stvarčicu, drugar – bilo bi stvarno dobro da ga zovem „drugar“ – i dalje bih bio brži od tebe. Moronu jedan sa pivskom stomačinom! Debeli drkadžijo!

Video sam sebe kako izgovaram neke savršene rečenice za sjebanje, a zatim odlazim uz škripu guma, sa izluđujućim smeškom na licu. Ali zapravo sam sedeo tamo, drhtao i sanjario dok sva kola iza mene nisu počela da trube, a vozači da viču nešto o tome da se svetlo promenilo.

I tako sam se odvezao, misleći šta bi moj tata uradio na mom mestu.

Sigurno ne bi samo sedeo i ćutao. I ne bi gubio vreme smišljajući neki razoran odgovor dostojan Oskara Vajlda u najboljim danima.

Moj otac bi prosto izašao iz MGF-a i pogasio vozaču kombija svetla. Bi, stvarno.

Ne bi, inače, moj tata ni mrtav seo u pomodna sportska kola, da budem iskren. Smatrao je da su to kola za folirante.

Moj tata bi se mnogo bolje osećao u jednom od tih belih kombija.

Đina je bila neverovatno puna razumevanja u vezi sa MGF-om. Ohrabrila me je da se vratim i porazgovaram s prodavcem iako sam već počeo da mislim da je ideja o kupovini sportskih kola pomalo glupa.

A kupovina tih kola bila je glupa iz mnogo razloga. Prtljažnik je bio manji od kolica iz samoposluge. Zaista nam nisu bila potrebna dvojica kola. Pokretni krov u Londonu bio je predmet mržnje svakog pegavog četrnaestogodišnjeg kretena sa dovoljno drskosti i nožem u čarapi. Ali Đinu sve to prosto nije zanimalo.

Rekla mi je da kupim ta kola i prestanem da mislim da mi se život završava samo zato što punim trideset. Rekla mi je da sam jadan, ali se smejala dok je to govorila, zagrlila me i blago protresla. Pokušavala je da mi ulije malo razuma. Slaba vajda.

Ni u jednom drugom trenutku tokom sedam godina koliko smo zajedno ne bismo mogli da priuštimo sebi dobra druga kola. Zapravo, ni u jednom trenutku ne bismo mogli da priuštimo ni krajnje drkava druga kola. Zapravo smo vrlo kasno kupili svoja prva i jedina drkava kola.

Sada pak nismo više dobijali prave infarkte svaki put kada nam stigne račun s crvenim zaglavljem. Moj posao je najzad krenuo.

Radio sam kao producent emisije *Šou Martija Mena*, koja se subotom uveče emitovala na televiziji. Pre toga sam šest godina bio producent te iste emisije dok je išla na lokalnom radiju, kada veći deo zemlje nije čuo ni prva šuškanja o ludom kopilanu od voditelja. Sada je to izgledalo kao davna prošlost.

Za poslednjih dvanaest meseci Marti i ja smo od radio-emisije bez budžeta postali TV emisija niskog budžeta. Granica između ovo dvoje bila je iznenađujuće tanušna, ali prelazak te granice bio je dovoljan da od Martija napravi neku vrstu zvezde.

Ako biste ušli s njim u restoran, svi bi prestajali da jedu i pričaju da ga pogledaju. Devojke koje ga do pre godinu-dve ne bi dotakle ni sa hirurškim rukavicama, sada su ga smatrale bogom ljubavi. Fotografisali su ga čak i kada nije radio ništa naročito. Marti je doživeo svoj veliki trenutak i bio je dovoljno pristojan da i mene povede sa sobom.

Kritičari, makar oni kojima se dopadao, nazivali su Martija detinjastim – misleći na to da je otvoren, iskren i intuitivan. Hteli su da kažu da postavlja pitanja za kakva su

---

drugi novinari smatrali da je bolje i ne misliti na njih. To je bila istina – proces uređivanja koji ima većina nas kao da u Martijevom mozgu uopšte nije postojao. A on je dobijao odgovore čak i kad je zapravo zasluživao udarac preko usta.

Kritičari kojima se nije sviđao takođe su ga nazivali detinjastim – misleći na to da je sebičan, nezreo i svirep. Ali Marti zapravo uopšte nije bio detinjast. Ponekad sam posmatrao našeg Pata kako se satima tiho igra svojim plastičnim igračkama iz *Ratova zvezda*. To je bilo detinjasto. Marti nije bio detinjast. Bio je samo nerazvijen.

Upoznali smo se u radio-stanici čije je osoblje bilo ili na putu napredovanja ili na putu otpuštanja. Bila je to ružna zgradica puna zgrušanih ambicija i ustajalog duvanskog dima, a većina naših redovnih slušalaca koji su se javljali bila je ili beznadežno usamljena ili na granici ludila. Ipak mi je to mesto nedostajalo. Zato što sam tu upoznao Đinu.

Stanici su uvek očajnički bili potrebni gosti – iz nekih razloga nije bilo pomame za našim čekovima koji nisu bili vidljivi golim okom – pa je u planiranju uvek bilo i elemenata improvizacije.

Na primer, kada su prve japanske banke počele da propadaju, osoba koju smo pozvali da priča o značenju svega toga nije bila ekonomista ili finansijski novinar, nego profesor japanskog na koledžu preko puta.

U redu, bio je profesor jezika, ali kao i svaki profesor jezika bio je zaljubljen u zemlju čiji jezik je predavao. Ko bi bolje mogao da raspravlja o azijskim tigrovima koji su se pretvorili u sterilisane mace? Pa, verovatno mnogi ljudi, ali on je bio najbolje što smo mogli da dobijemo. Jedino što se nije pojavio.

Kao da je saosećalo s pucanjem japanskog balona, profesoro slepo crevo puklo je baš na dan kada je trebalo da dođe, a sa klupe je kao zamena došla njegova najbolja učenica – Đina.

Đina je bila visoka, zračila je, tečno je govorila japanski, bila je očigledno stručnjak za japansku kulturu i imala je noge duge nedeljama. Uveo sam je u studio, ne mogavši da skupim hrabrost da pričam s njom, čak ni da je pogledam u oči. Bila je lepa, šarmantna, inteligentna. A što je najvažnije, bila je takođe daleko, daleko iznad mene.

A onda se, kada se upalilo crveno svetlo u studiju, nešto dogodilo. To jest, uopšte se ništa nije dogodilo. Đina je bila paralisana od nervoze. Nije mogla da progovori.

Kada sam je prvi put video, pomislio sam da je nedostupna, ali sada, dok sam je gledao kako se mucajući i znojeći se probija kroz svoju nepovezanu priču o ekonomskom opadanju, odjednom mi je izgledala ljudski. Znao sam da imam šansu. Malu šansu, možda. Šansu kakvu, recimo, ima grudva snega u paklu. Ali ipak šansu.

Takođe sam tačno znao kako se oseća. Crveno svetlo je i na mene tako delovalo. Nikada mi nije bilo prijatno pred mikrofonom ili kamerom, a od same pomisli na to probijao me je hladan znoj.

I tako, kada je sve bilo gotovo i kada ju je Marti izvukao iz nevolje, meni nije bilo teško da saosećam s njom. Dobro je podnela sve to, smejala se svojoj nervози i zaklinjala da je njena karijera u etru završena.

Srce mi se steglo.

Mislio sam – *kada ću onda ponovo da te vidim?*

Kod Đine me je osvojilo je to što nije smatrala važnim kako izgleda. Zнала je da je privlačna, ali nije marila za to. To jest, smatrala je da to nije najzanimljivija stvar na njoj. Što se mene tiče, za mnom se ne biste okrenuli na ulici. A neko tako prosečnog izgleda poput mene ne može nikako da bude tako nemaran prema lepoti.

Odvela me je na suši u Sogo, veliku japansku prodavnicu na Pikadiliju gde ju je poznavalo celo osoblje. Razgovarala je s njima na japanskom, a oni su joj se obraćali sa „Đina-san“.

„Đina-san?“, upitao sam.

„Teško je to tačno prevesti“, nasmešila se. „To znači otpri-
like – časna, poštovana Đina.“

Časna, poštovana Đina. Zaljubila se u japansku kulturu još kao devojčica. Zapravo je i živela u Japanu tokom godine između gimnazije i koledža, predajući engleski u Kjotu – najsrećnija godina moga života – i planirala je da se vrati tamo. Jedna američka banka ponudila joj je posao u Tokiju. Ništa nije moglo da je zaustavi. Molio sam boga da ja uspem u tome.

Očajnički tragajući po mozgu za ono malo znanja o Japanu, spomenuo sam Jukija Mišimu. Opisala je romanopisca kao desničarskog ludaka – „Znaš, nije sve samo sirova riba i ritualno samoubistvo“ – i rekla mi da bi trebalo da čitam Kavabatu ako zaista želim da shvatim Japan. Rekla je da će mi pozajmiti neke njegove knjige ako želim. Uvideo sam svoju šansu i zgrabio je.

Izašli smo na piće i ona je ponela knjigu pod naslovom *Snežna zemlja*. Pročitao sam je čim sam stigao kući – oronuli plejboj se zaljubljuje u nesrećnu gejšu u planinskom svratištu, zapravo je bila prilično dobra – sanjareći o Đininim očima, njenim nogama, načinu na koji joj se celo lice ozari kad se smeje.

Spremila je večeru u svom stanu. Morao sam da se izujem pre nego što sam ušao. Razgovarali smo o japanskoj kulturi – zapravo, Đina je pričala, a ja sam slušao, ispuštajući na pod parčice pilećeg terijakija sa štapića – sve dok nije došlo vreme da ili pozovem taksi ili operem zube. A onda smo vodili ljubav na podu – to jest futonu, kako ga je Đina zvala. Bio sam spreman da za nju bombardujem Perl Harbor.

Želeo sam da zauvek ostane pored mene. Zato sam joj obećao sve – sreću, beskrajnu ljubav i, ključno, porodicu. Znao sam da će je porodica pridobiti – otac ih je napustio kada joj je bilo četiri godine i Đina je odrasla žudeći za sigurnošću porodičnog doma. Ipak je plakala kada je saopštavala banci da neće ići u Tokio.

Umesto da živi u Japanu, radila je kao slobodni prevodilac za japanske kompanije u Sitiju. Do sada je pak većina njih propala ili se vratila kući. Njena karijera nije bila onakva kakva je trebalo da bude. Znao sam da se odrekla mnogo toga da bi bila sa mnom. Da nisam bio tako delirično srećan, možda bih se osećao pomalo krivim.

Kada smo se venčali i dobili Pata, prestala je da radi. Rekla je da joj nije žao da ostavi posao zbog Pata i mene – zvala nas je „moja dva dečaka“.

Sumnjao sam da je razočaranost karijerom doprinela njenom ostajanju kod kuće koliko i želja za pravim porodičnim životom, ali uvek se trudila da to izgleda kao najprirodnija stvar na svetu.

„Ne želim da moga sina podiže neko drugi“, govorila je. „Ne želim da ga nekakva pregojena bavarska tinejdžerka drži ispred videa dok sam ja na poslu.“

„Odlično“, rekao sam ja.

„I neću da dobija hranu sveže spravljenju u mikrotalasnoj pećnici. Ne želim da dolazim s posla suviše umorna da bih se igrala sa njim. Ne želim da raste bez mene. Hoću da ima neku vrstu porodičnog života – šta god to bilo. Neću da njegovu detinjstvo liči na moje.“

„Tako je“, rekao sam. Znao sam da je ovo osetljiva tema. Đina je izgledala kao da će svakog časa početi da zapomaže. „Šta fali ženi koja je kod kuće pored svog deteta?“, rekla je. „Sva ta priča o ambiciji je bedni plod osamdesetih. Čitavo

---

to 'hoću sve' sranje. Možemo da preguramo i s manje novca, zar ne? A ti ćeš jednom nedeljno da me častiš sušijem, važi?"

Kazao sam da ću joj kupiti toliko sirove ribe da će joj izrasti škrge. I tako je ostala kod kuće da gaji našeg sina.

Kada bih se vraćao noću s posla, vikao bih: „Zdravo, dušo, stigao sam“, kao da smo likovi iz neke američke humorističke serije sa Dikom van Dajkom, koji donosi kući slaninu, i Meri Tajler Mur, koja pravi sendviče sa tom istom slaninom.

Ne znam zašto sam pokušavao da se šalim s tim. Možda sam u dubini svoga srca verovao da se Đina samo pretvara da je domaćica, a da se ja pretvaram da sam moj otac.

Tri

Marti je odrastao večerajući uz uključen televizor. Televizija je bila njegova dadilja, njegov najbolji prijatelj, njegov učitelj. I dalje je mogao da izrecituje celokupan program iz svog detinjstva. Umeo je da odzviždi glavnu muzičku temu iz *Dalasa*. Njegova imitacija Daleka bila je među najboljima koje sam ikada čuo. Takmičenje za Mis sveta naučilo ga je svemu što je znao o onim stvarima, što, kako je sam priznavao, i nije bilo mnogo.

Iako ni po čemu nismo bili slični, Marti me je prihvatio jer sam potekao iz doma sličnog njegovom. Ovo ne zvuči kao neka naročita osnova za prijateljstvo, ali iznenadilo bi vas kada biste saznali koliko malo ljudi na televiziju dolazi iz takvih kuća. Većina ljudi s kojima smo radili poticala je iz domova s knjigama.

Kada smo se prvi put sreli u maloj radio-stanici, o obojici se kroz smeh govorilo da smo vešti u mnogim stvarima. Marti je uglavnom bio vešt u donošenju sendviča, sređivanju pošte i spravljanju čaja. Ali čak je i tada njegova nasmejana, izbečena energija bila takva da ga je svako zapažao, iako ga niko nije shvatao ozbiljno.

Ja sam zauzimao nešto viši položaj od Martija. Pisao sam vesti, producirao emisije i ponekad vrlo nervozno čitao vesti. Kao što rekoh, uvek sam bio loš uživo, kada se upali crveno svetlo – jedva nešto bolji od Đine. Kada se upali crveno svetlo, ja sam, umesto da krenem uživo, postajao nekako mrtav. A ispalo je da je to nešto za šta je Marti rođen.

Kada smo iznenada izgubili redovnog voditelja naše noćne emisije sa uključivanjem slušalaca – zvali smo je ludačka smena – ubedio sam stanicu da pruži Martiju priliku. Delimično zato što sam mislio da će biti dobar u tome. Ali uglavnom zato što sam bio užasnut mogućnošću da ću sam morati to da radim.

On je, zapanjujuće, pravio čuda s najslabijim zamislivim materijalom. Pet noći nedeljno Marti je primao pozive nametljivaca gnjavatora, teoretičara zavera, posmatrača vanzemaljaca i svakojakih luda. Pretvorio je to u dobar radio-program.

Program je činilo dobrim to što je Marti zvučao kao da nigde na svetu ne bi bio radije nego tu i časkao sa zapenušnim građanstvom zemlje ludaka.

Polako smo počeli da stičemo status kultne emisije. Ubrzo potom počeli smo da dobijamo ponude da napravimo emisiju za televiziju. Ljudi su nas vodili na ručkove, pravili laskavu buku i davali krupna obećanja. I tako smo ubrzo zatim napustili našu uspešnu radio-emisiju – redak primer da pacovi napuštaju brod koji plovi.

Ali, na televiziji je bilo drugačije. Nismo mogli da dozvolimo da naši gosti jednostavno ušetaju pravo sa ulice, kao što smo radili na radiju. Zabavne lujke koje su zatrudnele sa pohotnim vanzemalcima više nisu bile dovoljne.

Posle godinu dana vođenja sopstvene emisije, Marti je i dalje izgledao kao da je upravo to mesto gde želi da bude. Ali napetost je počela da se očitava. Svake nedelje trebalo mu je

malo više vremena u šminkernici da pokrije pukotine. Sede vlasi u njegovoj plavoj kosi nisu nastajale samo od sedmodnevnog stresa pronalaženja dobrih gostiju. Dok smo bili na radiju, Marti nije imao šta da izgubi. Sada jeste.

Sedeo je u šminkernici kada sam stigao u studio, držao tirade o budućim gostima grupi mladih žena koja ga je okruživala pogađajući svaku njegovu želju i pomisao dok je šminkerka pokušavala da za kamere učini njegovu kožu neodređeno ljudskom.

„Ovo je evijan.“

„Zar nisi tražio mineralnu?“, upita devojka slatkog lica odevena u maskirne pantalone i vojničke čizme.

„Tražio sam evijan.“

Kao da joj je laknulo. „To je evijan.“

„Ne bih rekao.“

„Pa dobro, to je badoa.“

Marti je pogleda.

„Ali nije više bilo evijana u automatu“, rekla je.

„Probaj u zelenoj sobi“, predložio joj je uz slab uzdah.

Gundajući je prihvatila. Zelena soba – obor za goste emisije – svakako je bila mesto da se potraži evijan za Martija. Ojađena ali sa hrabrim osmehom, devojka u maskirnim pantalonama otišla je da pronade pravu vodu.

„Mislim o klasičnom susretu sa holivudskom legendom“, reče Marti. „Mislim na Majkla Parkinsona kako dočekuje gosta sa svojom tablom za beleške. Mislim o Gradu šljokica. Mislim o kandidatu za Oskara. Mislim o... Džeku Nikolsonu.“

„Džek nije u gradu“, reče naš istraživač. To je bila niska, nervozna devojka koja neće još dugo raditi taj posao. Nokti su joj već bili izgrizeni do živaca.

„Leonardo Dikaprio?“

„Leo nije slobodan.“

„Klint Istvud?“

„Očekujem poziv iz njegove kancelarije. Ali teško.“

„Robert Mičam? Džems Stjuart?“

„Oni su mrtvi.“

Marti je prostreli zlim pogledom.

„To da više nikada nisi rekla“, reče. „Oni samo trenutno nisu u prilici da se pojave u emisiji.“

Pogledao me je u ogledalu trepćući okruglim sjajnim okicama kroz oblak narandžastog pudera.

„Zašto ne možemo da dovedemo nijednu od tih jebenih filmskih veličina, Hari?“

„Zato što niko od ljudi koje si spomenuo nije skoro ništa uradio“, rekao sam mu kao što sam mu govorio svake nedelje. „A i kada naprave nešto, opet moramo da se tučemo za njih sa ostalim emisijama.“

„Jeste li večeras videli vesti?“, upita šminkerka sanjalački, potpuno nesvesna nervnih slomova koji su se odigravali oko nje. „Bilo je stvarno zanimljivo. Prikazali su sve one demonstrante tamo na aerodromu. One što su se lancima vezali za drveće, znate? Što protestuju protiv novog terminala.“

„I šta s njima?“, upita Marti. „Ili ti to samo održavaš razgovor?“

„Stvarno mi se sviđa njihov vođa“, reče ona. „Znaš, Klif. Onaj tršavi, znaš? *Strašan* je.“

Sve žene u sobi promrmljaše odobravanje. Video sam tog tipa Klifa vezanog za njegovo drvo – mršav, dobro govori, sa nakostrešenim kovrdžama – ali nisam imao pojma da ga smatraju seksualnim objektom.

„Trebalo bi njega da pozoveš u emisiju“, reče šminkerka trijumfalno, tapkajući Martijevo lice pufnom za puder. „On

je mnogo zanimljiviji od neke matore superzvezde sa pre-
sadaenom kosom i akcionim trilerom u svim bioskopima.“

„Klif nije loša ideja“, rekoh. „Ali ne znam kako da dođem
do njega. Mada ne bi trebalo da bude teško kao doći do
Klinta Istvuda.“

„Pa, imam njegov broj mobilnog“, reče neko iz dubine
šminkernice. „Ako može da pomogne.“

Svi smo se okrenuli da je pogledamo.

To je bila vitka crvenokosa devojka sa onom vrstom irske
kože koja je toliko bleđa kao da nikad nije videla sunca. Imala
je dvadesetak godina – izgledala je kao da je diplomirala
pre otprilike četrdeset pet minuta – ali je još uvek imala par
pega. Uvek će imati poneku. Nikada je ranije nisam video.

„Šivon Kemp“, rekla je nikome određeno, porumenevši
dok se predstavljala. „Ja sam novi producent-saradnik. Pa,
da pozovem Klifa?“

Marti me pogleda. Činilo mi se da mu se sviđa ideja o
čovjeku sa drveta. I meni se sviđala. Razlog je bio taj što smo
se, kao i svi ljudi s televizije, iznad svega klanjali izvornosti.
Osim, naravno, prave, visokooktanske slave. To smo obožavali
najviše od svega.

Bilo nam je muka od mladih slavniha lica koja nameću
svoje rđave proizvode. Žudeli smo za pravim ljudima s pravim
životima i pravim pričama – pričama, a ne anegdotama. Oni
su nam omogućavali izvrsnu televiziju za smešnu cenu. Mi
smo im nudili terapiju, šansu da olakšaju svoj teret, priliku
da izliju sve iz sebe preko miliona tepiha.

Naravno, kada bi Džek Nikolson iznenada pozvao i pre-
klinjao nas da ga pustimo u emisiju, odmah bismo pozvali
obezbeđenje da isprati sve prave ljude iz zgrade. Ali Džek
nekako nikada nije pozvao. Jednostavno, u poslednje vreme
nije bilo dovoljno slavniha ljudi.

Zato smo poštovali prave ljude, prave ljude koji su gajili strast prema nečemu, prave ljude bez karijera koje bi morali da štite. A neko ko stoji vezan za drvo dok policijski pas pokušava da mu odgrize neoprana jaja zvučao je pravo koliko je samo moguće.

„Odakle ga poznaješ?“, upitao sam je.

„Izlazila sam s njim“, reče ona.

Marti i ja razmenismo poglede. Bili smo zapanjeni. Znači, i ta Šivon je prava osoba.

„Nije išlo“, reč ona. „Teško je kada jedno od nas toliko vremena provodi vezano za drvo. Ali uspeli smo da ostanemo bliski i ja mu se divim, on zaista veruje u to što radi. On smatra da se sistemi za održavanje života na planeti bliže iscrpljenju i da političari samo pričaju o ekološkim temama. On misli da čovek, kada odlazi u zemlju, treba za sobom da ostavi samo otiske stopala, a ponese samo uspomene.“

„Do jaja“, reče Marti. „Ko mu je agent?“

Bio sam na galeriji i gledao dvanaest ekrana koji su prikazivali pet različitih snimaka Martija kako intervjuiše čoveka koji može da naduva kondom navučen preko gornje polovine njegove glave – bio je zapravo veoma dobar – kada sam osetio nekoga pored sebe.

Bila je to Šivon. Smešila se kao dete koje je prvog dana u novoj školi odjednom shvatilo da će mu tu biti dobro.

Njeno lice je u mraku galerije bilo obasjano svetlošću monitora sa zida. To su TV aparati, ništa više, ali mi ih zovemo monitorima. Oni pružaju reditelju izbor snimaka za prenos. Monitori ne samo da pokazuju sliku koja ide u program nego i sve slike koje su na raspolaganju. Šivon im se smešila. Imala je lep osmeh.

„Mislio sam da Klif ne daje intervju“, rekao sam. „Ne otkako su mu one nedeljne novine pilepile da to radi samo zbog slave i hipi devojaka.“ Onda sam se setio da je izlazila s njim.

„Bez uvrede.“

„Nema uvrede“, rekla je. „To je istina, ali možda bi pristao na ovaj.“

„Zašto? Zbog tebe?“

„Ne“, nasmejala se. „Zato što mu se Marti dopada. Ne smatra ga delom medijskog establišmenta.“

Pogledao sam monitor i Martija, koji se gotovo gušio od smeha kad je kondom eksplodirao tipu na glavi. Ako je iko bio deo medijskog establišmenta, onda je to bio Marti. On bi to smatrao komplimentom.

„A najviše od svega“, reče Šivon, „zato što idemo uživo.“

Bilo je tačno da smo praktično poslednja emisija uživo na televiziji. Sada je većina emisija išla na takozvani „kao uživo“ način, to jest, imitirali su uzbuđenja prenosa uživo uvek igrajući iznad sigurnosne mreže snimka. Prevara do bola.

Ali *Šou Martija Mena* bio je prava stvar. Ako ste gledali tog tipa sa kondomom na glavi, kondom se naduvavao upravo u tom trenutku.

„Kako to vide ti eko-ratnici“, reče Šivon, „jedino mesto u medijima gde nema cenzure jeste uživo prenos. Mogu li nešto da te pitam?“

„Samo napred.“

„Je li ono tvoj MGF dole na parkingu? Onaj crveni?“

Evo je, pomislio sam. Lekcija o tome kako kola zagađuju vazduh i prave rupe na nebu. Ponekad očajavam nad mladim ljudima današnjice. Misle samo na budućnost planete.

„Da, moj je“, rekoh.

„Lep auto“, reče ona.